ו: מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

הא לענין סדר פרשיות זה וזה שוין. שפס קרלו האמרנו פרשיות בחדר הראשון שעדיין לא היו יודעין שנמרינו לעבר ובחר הכי עבדו השנה אין צריך לקרותם בחדר השני: **ורבי** אליעזר ברבי יוסי סבר אף מקרא מגילה [לכתחלה בראשון. וגרלה] דדייק מדקתני משנה ימיה שכל מלות שנוהגות בשני נוהגות בראשון [ומשמע] לכתחילה ויש שנוהגין לעשות ימי משתה ושמחה בארבעה עשר וחמשה עשר של חדר הראשון וריהטא דמתניתין נמי משמע כן מדקתמר אלא מקרא מגילה (ג) בלבד ומתנות עניים מכלל דלענין משתה ושמחה זה וזה שוין ולא נהירא דהא אמרינן בגמרא הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין מכלל דשמחה ומשתה ליכא דע"כ לא תניא הא בהא דלי תניא הא בהא לאשמעינן דמשתה ושמחה נהגו בהו וממילא נאסר בהספד דהא הימים האסורים כמגילת תענית האסורים בהספד אין בהן משתה ושמחה וכן הלכה שאין צריך להמתר לעשות משתה ושמחה בחדר הראשון:

מסתבר טעמיה דאין מעבירין על המצות. מכאן קשה להא דאמרינן בפרק איזהו מקומן (זבחים דף נא. וסס) בגמרא דאמתר שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של המזבח ודייק טעמא דאמר קרא אל יסוד מזבח העולה וקשה הרס למה לי קרא מיפוק ליה דאין מעבירין על המצות וכשהוא יוצא מפתח ההיכל שהוא מערב ביסוד מערבי הוא דפגע בריש ויש מפרשים דלא שייך לומר אין מעבירין על המצות אלא בהיכא שיש לפניו שתי מצות אלא בהיכא שיש אותה דפגע בריש וזה איזו דהכא ליכא אלא מצוה אחת ואפילו הכי מפרש הטעם משום דאין מעבירין ורבינו יהודה מיכך דאי לאו קרא הוה אמינא דאין מעבירין לכתחילה הא דיעבד שרי משום הכי איצטריך דאמור דדיעבד אי נמי נראה הרס דמטעם דאין מעבירין לא מזיגן אלא דכל מערבי של מזבח כשר אבל יסוד לא מזיגן דצריך משום הכי איצטריך קרא לאשמעינן יסוד (ד) דאמרה

גרממיא של אדום שאלמלי הן יוצאין מחריבין כל העולם כולו ואמר רבי חמא בר חנינא תלת מאה קטירי תגא איכא בגרממיא של אדום ותלת מאה ושיתין וחמשה מרזבני איכא ברומי ובכל יומא נפקי הני לאפי הני ומקטיל חד מיניהו ומיטרדי לאוקמי מלכא ואמר ר' יצחק אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן לא יגעתי ומצאתי אל תאמן יגעתי ומצאתי תאמן הני מילי בדברי תורה אבל במשא ומתן סייעתא הוא מן שמיא ולדברי תורה לא אמרן אלא לחדודי אבל לאוקמי גירסא סייעתא מן שמיא היא ואמר רבי יצחק (ה) אם ראית רשע שהשעה משחקת לו אל תתגאה בו שנא' [1] אל תתחר במרעים ולא עוד אלא שדרכיו מצליחין שנא' [2] יחילו דרכיו בכל עת ולא עוד אלא שזוכה בדין שנאמר [2] מרום משפטיך מנגדו ולא עוד אלא שרואה בשונאיו שנאמר [2] כל צורריו יפיח בהם איני והאמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יוחי מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה שנא' [3] עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו בם ותניא (ו) ר' דוסתאי בר מתון אמר מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה (ז) ואם לחשך אדם לומר אל תתחר במרעים ואל תקנא בעושי עולה מי שלבו נוקפו אומר כן אלא אל תתחר במרעים להיות כמרעים ואל תקנא בעושי עולה להיות כעושי עולה ואומר [4] אל יקנא לבך בחטאים וגו' לא קשיא הא במילי דידיה הא במילי דשמיא ואיבעית אימא הא והא במילי דידיה ולא קשיא הא בצדיק גמור הא בצדיק שאינו גמור דאמר רב הונא (ח) מאי דכתיב [5] למה תביט בוגדים תחריש בבלע רשע צדיק ממנו בולע צדיק ממנו בולע צדיק גמור אינו בולע ואי בעית אימא שעה משחקת לו שאני: אמר עולא איטליא של יון זה כרך גדול של רומי והויא תלת מאה פרסה על תלת מאה פרסה ויש בה שם"ה שווקים כמנין ימות החמה וקטן שבכולם של מוכרי עופות והויא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל ומלך סועד בכל יום באחד מהן והדר בה אע"פ שאינו גולד בה נוטל פרס מבית המלך והנולד בה אע"פ שאינו דר בה נוטל פרס מבית המלך ושלשת אלפים בי בני יש בו (ט) וחמש מאות חלונות מעלין עשן חוץ לחומה צדו אחד ים וצדו אחד הרים וגבעות צדו אחד מחיצה של ברזל וצדו אחד חולסית ומצולה: **מתני'** (י) קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר שני (יא) אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים: **גמ'** הא לענין סדר פרשיות זה וזה שוין מני מתני' לא תנא קמא ולא ר' אליעזר ברבי יוסי ולא רשב"ג דתניא (יב) קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר השני (יג) שכל מצות שנוהגות בשני נוהגות בראשון חוץ ממקרא מגילה ר"א ברבי יוסי אומר אין קורין אותה באדר השני שכל מצות שנוהגות בראשון רשב"ג אומר משום רבי יוסי אף קורין אותה באדר השני (יד) שכל מצות שנוהגות בראשון ושוין בהספד ובתענית שאסורין בזה ובזה ר"ש בן גמליאל היינו תנא קמא אמר רב פפא סדר פרשיות איכא בינייהו דתנא קמא סבר לכתחילה בשני ואי עבוד בראשון דאף על גב דקרו בראשון קרו בשני ורבי אליעזר ברבי יוסי סבר אפילו מקרא מגילה לכתחילה בראשון ורבן שמעון בן גמליאל סבר אפילו סדר פרשיות אי קרו בראשון קרו בשני מני אי תנא קמא קשיא מתנות אי רבי אליעזר ברבי יוסי קשיא נמי מקרא מגילה אי רשב"ג קשיא סדר פרשיות לעולם ת"ק ותנא מקרא מגילה והוא הדין מתנות לאביונים (טו) דהא בהא תליא ואב"א לעולם רשב"ג היא ומתני' חסורי מיחסרא והכי קתני (טז) אין בין ארבעה עשר שבאדר הראשון לי"ד שבאדר השני אלא מקרא מגילה ומתנות הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין ואילו סדר פרשיות לא מיירי אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יוחנן הלכתא כרבן שמעון בן גמליאל שאמר משום רבי יוסי אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו (יז) בכל שנה ושנה רבי אליעזר ברבי יוסי סבר בגל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לשבט אף כאן אדר הסמוך לשבט ורשב"ג סבר בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לניסן אף כאן אדר הסמוך לניסן בשלמא רבי אליעזר ברבי יוסי מסתבר טעמא (יח) דאין מעבירין על המצות אלא רשב"ג מ"ט אמר רבי טבי טעמא דרבי שמעון בן גמליאל מסמך גאולה לגאולה עדיף רבי אלעזר אמר טעמא דר' שמעון ב"ג מהכא דכתיב (יט) לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית ואיצטריך למיכתב השנית

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פ"א מהל' מגילה הל' יב סמג עשין מד"מ ד טור ש"ע סימן תרפח:

סד ב ג מיי' פ"ב מהל' מגילה הל' יג סמג עשה טור שו"ע ס"ח סי' תרמ:

רבינו חננאל

מתני' קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה כו'. הא לענין פרשיות זה וזה שוין. פירוש פרשיות, כדתנן בראש חדש אדר קורין בפרשת שקלים, בשנייה זכור, בשלישית פרה אדומה, כרביעית החדש הזה, בחמישית חזורין לכסדרן. ואוקימנא בבסדר פרשיות זה וזה שוין. אם קראו אותם באדר הראשון יצאו ואין צריכין לחזור ולקרות אותם באדר שני. מני מתניתין לא תנא קמא ולא ר' אלעזר בר' יוסי ולא רבן שמעון בן גמליאל. דתניא קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה כו', ואמר רב פפא סדר פרשיות איכא בינייהו, תנא קמא סבר פרשיות לכתחילה בשני ואעבוד בראשון חוב לא עבדי בשני, לבר ממקרא מגילה דאע"ג (דקרו) בראשון קרו נמי בשני. ר' אלעזר בר' יוסי סבר אפילו מקרא מגילה לכתחילה בראשון. ורבן שמעון בן גמליאל סבר סדר פרשיות לכתחילה נמי בשני ואע"ג דקרו בראשון קרו נמי בשני. מני מתניתין אי תנא קמא הא קתני חוץ ממקרא מגילה בלבד, ומשנתינו שנינו אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים, הילכך קשיא ומתנות לאביונים. אי ר' אלעזר בר' יוסי קשיא נמי מקרא מגילה, דהא בהדיא תני (א)לא מקרא מגילה ולא מתנות לאביונים אין נוהגין בשני, ומתניתין קתני דזה וזה נוהגין בשני. אי רבן שמעון בן גמליאל קשיא סדר פרשיות, דדייקינן ממתניתין הא לענין פרשיות אדר הראשון והשני שוין, (דרבן) (ורבן) שמעון בן גמליאל סבר אין נוהגין אלא בשני. ופרקינן לעולם מתניתין תנא קמא היא, ותנא בברייתא מקרא מגילה והוא הדין למתנות לאביונים, דמתנות אביונים בקריאת המגילה הם תלויים, עת שקורין המגילה נותנין לעניים המתנות מפני שעיני העניים נשואות למקרא מגילה. איבעית אימא לעולם מתני' רבן שמעון בן גמליאל, והכי קתני אין בין י"ד דאדר הראשון ליום י"ד דאדר השני אלא מקרא (ו)מגילה ומתנות לאביונים, הא לענין הספד ותענית יום י"ד של אדר הראשון ויום י"ד דאדר השני זה וזה שוין. ואילו בסדר פרשיות תנא דידן לא קתני מידי. ואסיקנא משום דרב הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר כל מצוות הנוהגות בשני אין נוהגות בראשון, ובין סדר פרשיות ובין מקרא מגילה אין נוהגין אלא באדר השני בלבד. ואמר ר' יוחנן דייק רבן שמעון בן גמליאל מדכתיב (ב)כל שנה ושנה, מה כל שנה ושנה לניסן, כן אפילו במעוברת אדר הסמוך לניסן. ואקשינן והא אין מעבירין על המצות. ופרקינן מסמך גאולה מצרים עדיף. ר' אלעזר (בר' יוסי) אומר טעמא דרבן שמעון בן גמליאל לקיים את איגרת הפורים הזאת השנית. מדכתיב השנית, שי"מ דבאדר השני.

מסורת הש"ס

ה) ברכות ז: ע"ש, ב) (ברכות ז: ע"ש מסכת ד"מ דפס ע"ב ע"ש), ג) ברכות ז: ע"ש ס"מ עת, ד) (נ"מ וכל אחד ואחד ממס מלות מלונות וכו'), ה) שקלים פ"ח ה"ל, ו) (תוספ' פ"ל), ז) (ר"ה יט:), ח) (שבת קלב: וש"נ), ט) (יומא לב. וש"נ), י) (מ"ר שבת מ:), כ) (מ"ל ופלה עליו פרטון גדול), ל) (דף כט.), מ) (בא פרסה מן), נ) (תוס' מנחות סד: ד"ה אבל"ל ותוס' יומא לב. ד"ה אין ותוס' זבחים נא. ד"ה אסרן).

תורה אור השלם

1. לְדָוִד אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי עָוְלָה: תהלים לז א
2. יָחִילוּ דְרָכָיו בְּכָל עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם: תהלים י ה
3. עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ בָם: משלי כח ד
4. אַל יְקַנֵּא לְבָבְךָ בַּחַטָּאִים כִּי אִם בְּיִרְאַת יְיָ כָּל הַיּוֹם: משלי כג יז
5. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רָע וְהַבִּיט אֶל עָמָל לֹא תוּכַל לְמָה תַבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ: חבקוק א יג
6. לְקָיֵם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם הָרִבְעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: אסתר ט כא
7. וְתִכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַת אֲבִיחַיִל וּמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת כָּל תֹּקֶף לְקַיֵּם אֵת אִגֶּרֶת הַפֻּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית: אסתר ט כט

הגהות הב"ח

(א) גמ' מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה שנאמר עוזבי תורה יהללו רשע וגו' ואם תאמר אדם לומר והכתיב אל תתחר וגו' בעושי עולה אמור לו מי אלמי: (ב) תוס' ד"ה ור' אליעזר וכו' אלא מקרא מגילה ומתנות עניים כנ"ל ותיכת בלבד נמחק:

מוסף רש"י

מרום משפטיך מנגדו. מסולקין דינך ברחוק ממנו (ברכות ז:). יפיח בהם. כעפיתמו הוא דומה לאתם כקש (שם). מי שלבו נוקפו. הילא מעבירות שבידו, אומר כן. מפרש אל תתחר במרעים אל תתקוטט, והוא אינו כן אלא אל תתחר במרעים להתגרות (ב"מ לא להתאוות) כמעשיהם לומר אעשה כן גם אני (שם). ראומר אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום. אפשר לומר אל תתקוטט עם רשעים כי אם כיראת ה', ילחם ה', אלא על כתף אל יקנא לכך לעשות כמוהן (שם). צדיק גמור אינו בולע. ופע"פ שמתקוטט עולה ואינו נבלע לעולם (ב"מ נא:). דאין מעבירין על המצות. הפוגע במצוה לא יעבור ממנה ונפקא לן מהכילתא מוסמרסס את המלות קרי את המצות לא מתחין לה שתמתין ותיכון (יומא לג. ועי' ר"ה יז. וב"מ נג.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com